

Seminář k základům pedagogické metodologie

PROMĚNNÉ

PROMĚNNÉ

- *proměnné nám figurují už ve výzkumném problému*
- *proměnné mohou nabývat různých hodnot:*
- *proměnné:*
  - *definujeme*
  - *pozorujeme*
  - *měříme*
  - *vysvětlujeme vztahy mezi nimi*

Příklady proměnných

- výška
- počet knih v žákově knihovně
- chování v dané situaci
- skóre v testu
- IQ
- oblíbené ovoce
- vzdělání rodičů
- pohlaví
- styl výchovy
- věk

**POKUSTE SE FORMULOVAT ALESPON 3 RŮZNÉ
PROMĚNNÉ**

Základní rozdělení proměnných podle typu měřítka

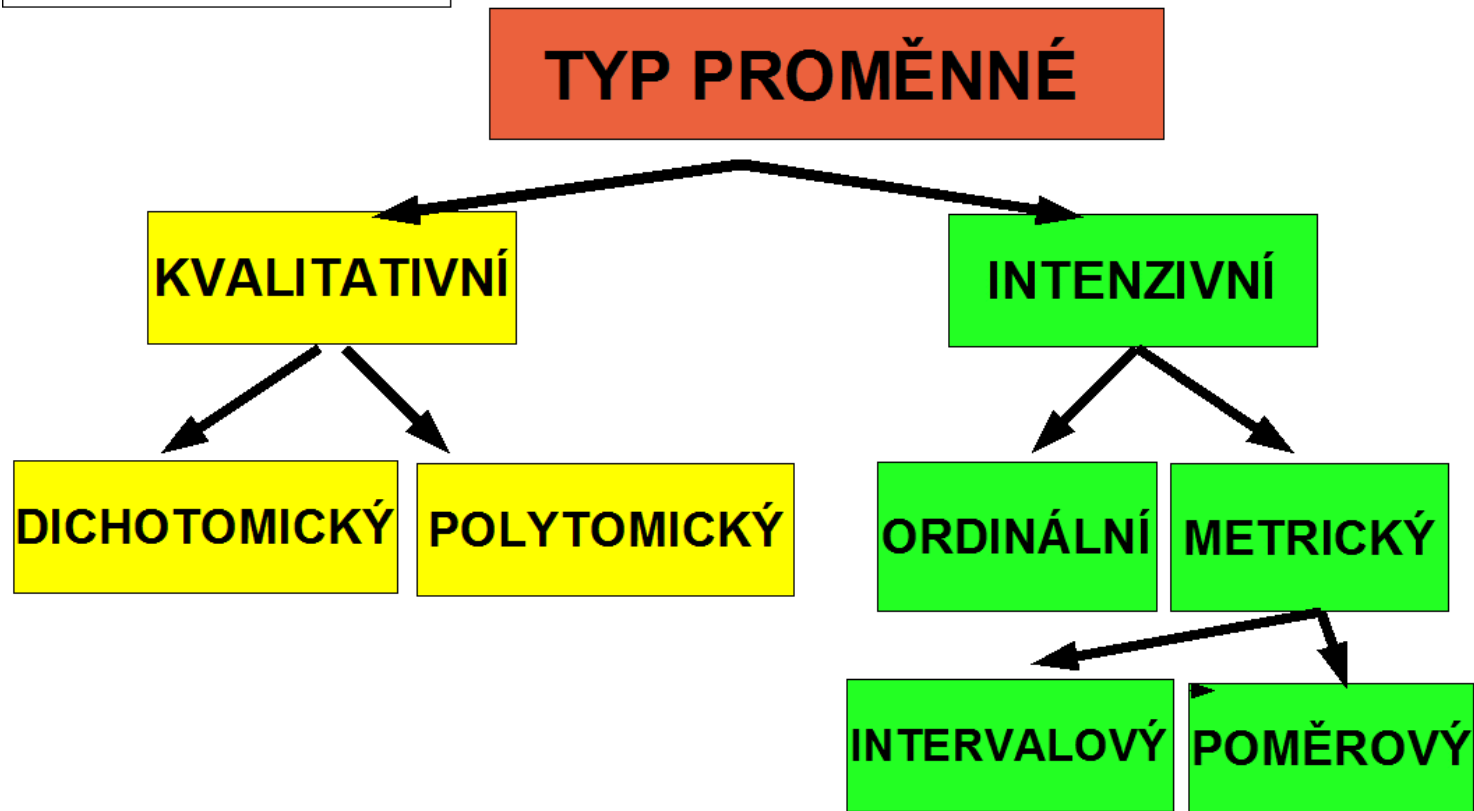
- intenzivní - existuje tam uspořádání ($x < y$)
- kvalitativní (dichotomické, polytomické)

INTENZIVNÍ TYP PROMĚNNÉ

- Ordinální (kategoriální)
- metrické (intervalové a poměrové; spojité a diskrétní); můžeme se i setkat s pojmem kardinální.

OPAKOVÁNÍ

Podle Hendl 2006 s. 45

U INTEZIVNÍCH PROMĚNNÝCH ROZLIŠUJEME JEŠTĚ SPOJITOU PROMĚNNOU A DISKRÉTNÍ (KATEGORIÁLNÍ) PROMĚNNOU

CO JE TO ZA PROMĚNNOU?

- počet knih v žákově knihovně
- chování v dané situaci
- skóre v testu
- IQ
- barva očí
- vzdělání rodičů
- pohlaví
- styl výchovy

Přiřad'te k proměnným jejich charakteristiky (sp)

- provozovaný sport
- prospěch
- hmotnost
- počet vhozených košů
- rodinný stav
- plavec/neplavec
- počet žáků ve třídě
- souhlas s výrokem
- věk

Přiřadte k proměnným jejich charakteristiky

• provozovaný sport	kvalitativní (polytomický)
• prospěch	int. ordinální
• hmotnost	int. metrický spojitý
• počet vhozených košů	int. metrický diskrétní
• rodinný stav	kvalitativní polytomický
• plavec/neplavec	kvalitativní dichotomický
• počet žáků ve třídě	int. metrický diskrétní
• souhlas s výrokiem	int. ordinální
• věk disk.	zpravidla int. metr.

POKUSTE SE FORMULOVAT ALESPŮŇ 3

- intenzivní ordinální proměnné
- intenzivní metrické diskrétní proměnné
- intenzivní metrické spojité proměnné
- kvalitativní polytomické proměnné
- kvalitativní dichotomické proměnné

DÁLE DĚLÍME PROMĚNNÉ

- Závisle proměnná (odpovědná, kriteriální, cílová)
- Nezávisle proměnná (prediktor, intervenující, explanační)
- Často se mezi proměnnými předpokládá příčinný vztah: změna v nezávisle proměnné způsobí změnu v závisle proměnné

např. závislost průměrného prospěchu (z.p.) na počtu žáků ve třídě (n.p.); závislost prospěchu žáka (z.p.) na jeho inteligenci (n.p.)

**POKUSTE SE VYMYSLET ZÁVISLOU A NEZÁVISLOU
PROMĚNNOU:**

Úloha (úvod do statistiky)

Příklad: 9 žáků řešilo úlohu. Žáci dokončili úlohu v následujících časech:

žák (1): 12 minut

žák (2): 17 minut

žák (9): 18 minut

žák (3): 15 minut

žák (4): 10 minut

žák (5): 22 minut

žák (6): 12 minut

žák (7): 15 minut

žák (8): 12 minut

MODUS (modální kategorie):

MEDIÁN (mediánová kategorie):

ARITMETICKÝ PRŮMĚR:

Úloha - řešení

Příklad: 9 žáků řešilo úlohu. Žáci dokončili úlohu v následujících časech:

žák (1): 12 minut

žák (2): 17 minut

žák (9): 18 minut

žák (3): 15 minut

žák (4): 10 minut

žák (5): 22 minut

žák (6): 12 minut

žák (7): 15 minut

žák (8): 12 minut

MODUS (modální kategorie): $M_o = 12$ bodů (nejčetnější hodnota)

MEDIÁN (mediánová kategorie): 10, 12, 12, 12, 15, 15, 17, 18, 22

$M_e = 15$ bodů (prostřední hodnota; pokud by byl počet žáků sudý, byl by medián číslo aritmet. průměr mezi prostředními znaky)

ARITMETICKÝ PRŮMĚR:

$$d = (\Sigma x) : n = (12 + 15 + 22 + 15 + 17 + 10 + 12 + 12 + 18) : 9 = 14.8 \text{ bodů}$$

DĚKUJI ZA POZORNOST

Zdeněk Hromádka

13549@mail.muni.cz

Katedra pedagogiky, Pedagogická fakulta MU v Brně